

Om at spejle sig i den store fortælling

Hvordan kan man bruge nutidig børnelitteratur og den mundtlige fortælling som en genvej til at gøre bibelfortællinger nærværende og vedkommende for elever? Artiklen handler om et undervisningsprojekt, hvor lærere og elever tager de bibelske tekster med i fortællingens maskinhus for at spejle eget liv og reflektere over, hvad det vil sige at være menneske. Nøglen er en sprudlende og klog børnelitteratur, der viser vejen ind i teksten og bygger bro til elevernes egen erfaringsverden.

Af Mette Berndsen, daglig leder/mag.art. i kunsthistorie og formidling, Folkekirkens Skoletjeneste Frederiksværk Provsti

Gennem tekstmuren

Hvordan kan man bruge børnelitteratur som en nøgle til de bibelske fortællinger? I projektet »Den store fortælling og mig« har jeg specielt arbejdet med Kim Fupz Aakeson og Ida Jessens fortolkninger af de bibelske tekster som inspiration til, hvordan læreren kan motivere eleverne til selv at komme i lag med teksten, leve sig ind i de bibelske historier og spejle sig i dem for at forstå kristen-

dommens tankesæt og pointer. Og for at forstå de alment menneskelige sandheder, som store fortællinger lægger frem for os. Mødet med den autoriserede og svære bibeltekst har været central – det er tilgangen og brillerne, man ser med, vi har leget med i dette projekt. Så hvordan får man lyst til som elev at snakke med og forstå en tilsyneladende helt fremmed (tekst), der ikke synes at byde én velkommen? Hvordan går man gennem tekstmuren ind i en anden verden? Og hvordan får man øje på, at der bor noget af min verden i den fremmede – og vice versa? Altså hvordan bygger man bro mellem den store fortælling og mig – det almene og det individuelle gennem litterære udflugter og strejftog? Denne brobygning har den nyere børnelitteratur vist sig at være mester i.

»Den store fortælling og mig«

Projektet »Den store fortælling og mig« var et tværfagligt undervisningstilbud for 0.-5. klasse udviklet af Folkekirkens skoletjeneste i Frederiksværk. Forløbet kickstartede med et lærerkursus, hvor fortæller Kasper Sørensen tog kursisterne med ind i fortællingens maskinhus for at lære om grundlæggende greb til at skrue en mundtlig fortælling sammen: Hvordan skaber man billeder i hovedet på lytteren? Hvordan får man lytteren på krogen? Og hvordan får man et budskab eller en pointe igennem inde i historien?

Efterfølgende skulle lærerne hjemme på skolerne genfortælle syndefaldsmyten med de nye værktøjer i baghovedet – og efterfølgende en historie fra eget liv. Det er hér i lærerens fortælling af bibelhistorien, at arbejdet med den nutidige børnelitteratur kommer ind.

»JEG BLIVER SINDSSYG! DER ER BANANER OG ANANAS! HVAD ER DER I VEJEN MED JER?«

To forfattere, der virkelig har taget livtag med de bibelske fortællinger og truffet de valg, man i princippet også skal træffe i en undervisningssituation, hvor man skal genfortælle en bibelfortælling, er Kim Fupz Aakeson og Ida Jessen. Begge forfattere har den store kvalitet, at deres bøger fungerer på mange niveauer og tilgodeser både børn og voksne. De rummer teologiske pointer krydret med humor og indlevelse samt et hverdagsligt genkendeligt perspektiv. I Kim Fupz Aakesons bog »Gud, Adam og Eva« genkender enhver forælder sig selv i en Gud, der får hovedpine af konstant at blive sat på prøve af sine ulidelige og plagende børn, så han til sidst begår den største fejl, en forælder kan begå nemlig at sige, hvad børnene ikke må. Da sket er sket, og Gud opdager, at børnene ikke bare har brudt reglerne, men overtrådt loven, mister han besindelsen, hiver børnene i ørerne og råber: »HVORFOR I HELE HULE PARADIS HAR I SÅ SPIST DET?« Med få ord får Fupz karakteriseret paradiset frodighed og overtrædelsens urimelige karakter, når han lader Gud fortsætte med følgende svada: »JEG BLIVER SINDSSYG! DER ER BANANER OG ANANAS! HVAD ER DER I VEJEN MED JER?« Underforstået: I har rigeligt, hvorfor vil I have det, I ikke må få? Sproget er gjort nutidigt, og som lærer kan man med et snuptag oversætte den til egen hverdag og forholdet mellem forældre og børn. Gud fremstilles som en far, der bliver drevet til vanvid og må hen og lægge sig på grund af børnene, der keder sig og plager livet af ham. Herefter går det helt galt i det ubevogtede øjeblik. Det går jo, som det går. Men Kim Fupz Aakeson tvister syndefaldet og uddrivelsen, idet han

fremstiller Adam og Eva som videbegærlige børn, der drevet frem af nysgerrighed for det ukendte og fremmede udenfor også plager om at komme ud i verden. Til sidst giver Gud op og lader dem gå. Ungerne flyver fra reden.

Hos Ida Jessen bliver vi på samme måde både oplyst og underholdt, når slangen spørger Eva, hvad hun tænker på, hvis ikke hun må tænke på en krokodille, der står på hovedet – hvorefter Eva selvfølgelig kun kan tænke på en krokodille, der står på hovedet. Overfor Adam fremfører hun senere med slangens hvislende logik i baghovedet, at Gud blot ville sætte dem på prøve med det forbud!! Altså en litterær måde at introducere begreber som frihed og valg samt Guds plan på.

Børnelitteraturen som brobygger

Ved at inddrage Kim Fupz Aakeson og Ida Jessens tekster som inspiration til læreren, inden han eller hun selv skal fortælle syndefaldsmyten på sin egen måde for eleverne, får læreren mulighed for at tænke friere om det at genfortælle og fortolke bibelske tekster. Det bliver pludselig en mulighed at benytte sig af humoren og af erfaringsnære tanker og følelser som irritation, kedsomhed, nysgerrighed, vrede, ophidselse og resignation. Eller en knaldende hovedpine. Både Fupz og Jessen formår at anlægge et menneskeligt perspektiv, der gør det let at indleve sig i den bibelske fortælling og se noget af sin egen verden heri samtidig med, at de forholder sig til centrale teologiske pointer og begreber – og indimellem danser udenom ved at lægge nye tolkninger til: Blev Adam og Eva smidt ud af Paradiset? Eller gik de selv, fordi det var for kedeligt i haven? På mange måder gør de litterære fortolkninger bibelteksten mere synlig, og gør det lige til at spejle sig i historien for at tage en oplevelse om lovbrud, frihed og ansvar ned fra hylden.

Fra mundtlig fortælling til foldemappe

Efter at have hørt lærerens gendigtning skulle eleverne møde den originale bibeltekst og selv prøve at fortælle denne med brug af virkemidler fra fortællingens maskinhus, dvs. kravle helt ind i teksten, indleve sig, skabe billeder og scener for lytteren – gøre Guds stemme dyb eller lys. Herefter skulle de bryde gennem tekstmuren og komme med et bud på en erfaret historie, der kunne spejle den store fortælling. Fortællingerne blev øvet og forfinet mundtligt og fastholdt og formidlet visuelt i en nyudviklet foldemappe med nøglebilleder til begge fortællinger.

Brugen af Fupz og Jessens litterære udgaver af bibelfortællingerne fungerede altså som en inspiration til lærerne i forhold til at finde frem til egen fortælling og fortolkning. Eleverne har dermed nydt godt af det børnelitterære indspark som et sprogligt vitaminlag i lærerens formidling. Og forhåbentlig bidrog dette overskud til elevernes egen indlevelse og broen fra den store til den lille fortælling – og dermed projektets formål: At lade eleverne få en forståelse af de bibelske tekster som et bud på tolkninger af de menneskelige grundvilkår, af eksistentielle anliggender mellem mennesker og et bud på det gode liv.